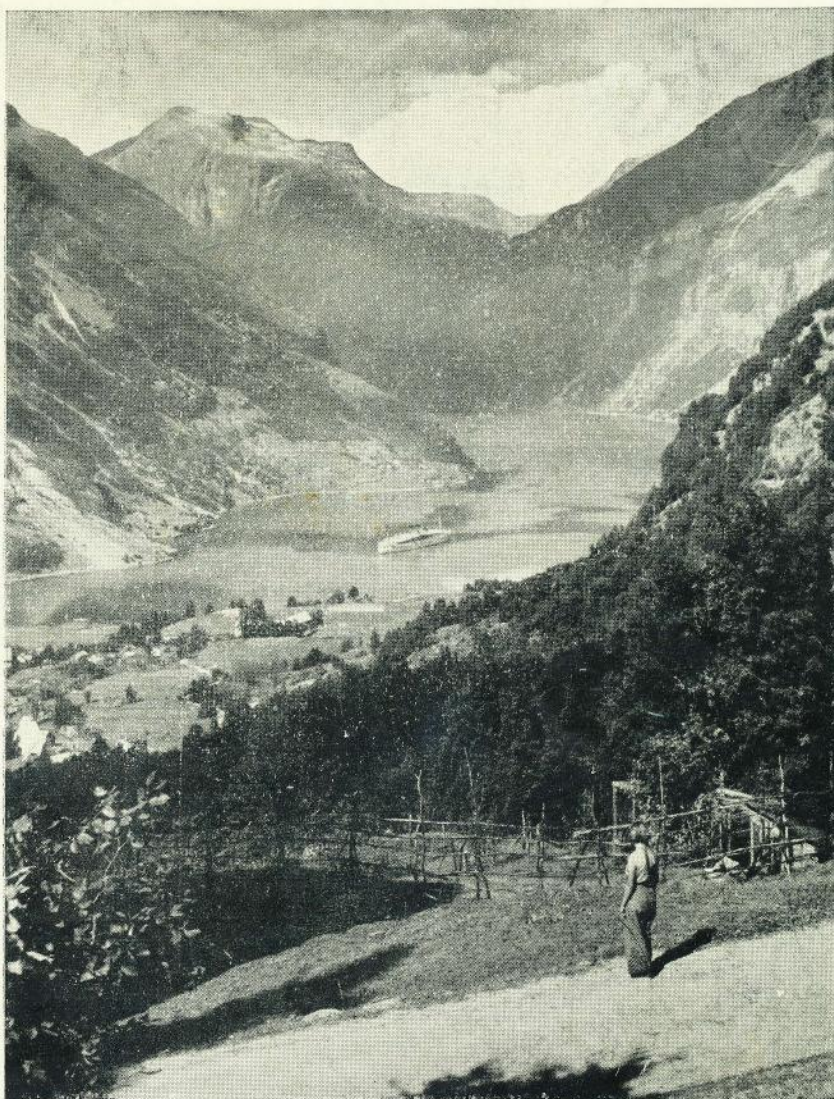

N:r 2 - 1954
Årgång 5

Geirangerfjorden i Norge
— ett vackert semester mål

Pris kr. 0:75

Flygdirektör Jarl F-son Holmgren

lämnade den 1 juni sin tjänst som överingenjör vid CVA för att tillträda en liknande befattning vid Fabriks AB Sandviken.

Under den tid av närmare två år, som ingenjör Holmgren var knuten till CVA, fick han rika tillfällen att ge prov på sitt kunnande. Rik på idéer och goda uppslag, sprudlande energi och frisk livsyn blev han snabbt en god tillgång för företaget.

Vi önskar lycka till på det nya arbetsfältet!

Aven så här kan man arbeta!

Fotostudie av Eric Persson

Flygdirektör Anders Högfeldt

har tillträtt befattningen som verkstadsöveringenjör vid CVA. Han gick ut från Tekniska Läroverket i Malmö 1935 och fick sin första anställning vid Kockums Mekaniska Verkstad och blev där i tre år. De tre följande åren var han anställd vid Svenska Flygmotor AB, Trollhättan, och var därefter i tre år chef för KFF:s tillverkningskontroll vid Pentaverken. Ing. Högfeldt ägnade sig sedan i tio år åt samma syssla vid Svenska Flygmotor AB, Trollhättan. Välkommen till CVA!

BERGTROLLET gratulerar

C F A

60 år

Karl Knutsson	2/10
Hadar Larsson	15/10

C V A

60 år

Severin Holm	5/8
--------------	-----

50 år

Carl Albertsson	30/7
Albert Eriksson	12/9
Gunnar Tallqvist	16/9
Karl Frödin	6/11
Anders Larsson	30/11
Gunnar Andersson	5/12

Utnämningar:

Till riddare Kungl. Vasaorden, första klassen

Flygdirektör J. T. F. F. Holmgren

Flygdirektör N. T. H. Gussing

Till Svärdsman

Driftingenjör M. H. L. Schmidt

Medalj för nit och redlighet i rikets tjänst

Avsynare K. E. D. Nyqvist
Kamrer K. E. Hjertén
Verkmästare J. E. G. Wallén

Bergtrollet

Personaltidning för CVA och CFA, Arboga

Redaktör

John Eklöf, avd. 270 P, tel. 190

Redaktionskommitté:

Hugo Dahlström, Ebbe Larsson, John Steen, Karl-Axel Jansson, Tore Ekman, K. O. Sundvall och Gunnar Fried

Tack!

För alla bevis på tillgivenhet och vänskap, som i så många former kommit mig till del och som gjort min högtidsdag till ett ljust och vackert minne ber jag att få framföra mitt varma och uppriktiga tack.

NILS LIFVENDAHL

—//—

BERGTROLLET

riktar ett varmt och hjärtligt tack till Karin Bolin, som lämnat sin anställning vid CVA och därmed också Bergtrollets redaktion. Vi tackar för utmärkta bidrag och gott samarbete.

Red.

CHEFSSKIFTE

Den 1 juli 1954 överlämnade general Bengt G-son Nordenskiöld befälet över flygvapnet till generallöjtnant Axel Ljungdahl. Den 30 juni tog general Nordenskiöld avsked av flygvapnets förband och verkstäder.

Till personalen vid CVA och CFA talade generalen i radio från flygplan J28B under flygning från Uppsala till Västerås. Han tackade för pliktrogen gärning, omsorgsfull materielvård och ansvarskänsla. "Må Ni fortsätta att besjålas av dessa egenskaper till gagn för flygvapnet!" Han slutade med att önska lycka till.

General Nordenskiöld har varit chef för flygvapnet sedan den 1 juni 1942. Det är således under hans tid som CVA och CFA från första början och tills nu byggts upp och utvecklats.

Vi vid CVA och CFA bringa general Nordenskiöld vårt tack och vår hyllning.

FLYGVAPENORDER

Då jag idag övertager befälet över Flygvapnet, hälsar jag underställd personal.

Det är min förhoppning att Flygvapnet skall ytterligare utvecklas såsom en slagkraftig del av vårt svenska försvar. För effektivitet i krig kräves framåtanda, yrkesskicklighet samt en fast disciplin.

Fredstjänsten, som ytterst avser förberedelse för krig, främjas bäst genom förtroende och lojalitet uppåt och nedåt, genom sammanhållning inom vapnet och genom samarbetsvilja utåt.

Stockholm den 1 juli 1954.

A. Ljungdahl
Chef för flygvapnet

CVA kännning

Flygdirektör Otto Dahlin fortsätter här nedan sin artikelserie

12. CVA år 1946

Vid årsskiftet 1945—1946 hade, som berättades i föregående kapitel, endast monteringshallen ovan jord och den provisoriskt iordningställda tunnel IV i berget tagits i bruk som verkstadslokaler. Verkstadsförråd hade provisoriskt inrymts i garaget, vars smörjhall var målareverkstad och snickareverkstad. Men i så gott som samtliga lokaler i berget arbetade entreprenörerna för fullt med slutförandet av byggnadsarbetena, målning, belysnings- och kraftinstallationer, tryckluft m. m. Tunnel efter tunnel fördes under första halvåret 1946 fram till slutbesiktning, och som regel kunde CVA i direkt anslutning därtill påbörja sina installationer av maskiner, arbetsbänkar och övrig utrustning. Som en följd härav blev året 1946 för CVA ett markerat uppsättningsår. Som nedan skall berättas trädde sektion efter sektion, avdelning efter avdelning i funktion, och den organisation uppbyggdes, som i stort sett ännu i dag är bestående.

Överingenjör K. E. Lindson.

Överingenjör.

CVA förste verkstadsöveringenjör och stf styresman var flygdirektören av 2 gr. Karl Egon Lindson. Han började vid CVA den 1 februari 1946 och stannade till den 1 juli 1949, då han tillträdde befattningen som verkstadsdirektör vid Kungl. Arméförvaltningen.

Planeringsavdelningen

med FFVS-ingenjörerna Larsson, Hasselbohm och Bolin i spetsen började sin verksamhet i anslutning till FFVS-övertagandet 1945. I november 1945 hade avdelningen tagit sina nuvarande lokaler i administrationsbyggnaden i bruk.

Arbetsstudieavdelning.

Denna avdelning startade i juni 1945 med ingenjör Lars Näslund (slutade vid CVA den 30 november 1945) och förman Karl Abrahamsson som arbetsstudiemän.

Den 9 december 1946 tillträdde ingenjör Oskar Berggren befattningen som arbetsstudiechef. B. hade dessförinnan tjänstgjort som chef för en under uppsättningen tillfälligt inrättad organisationsavdelning. De för arbetsstudieavdelningen avsedda lokalerna i administrationsbyggnaden utlånades till CFA, som under året trädde i funktion men som helt saknade kontorsutrymmen.

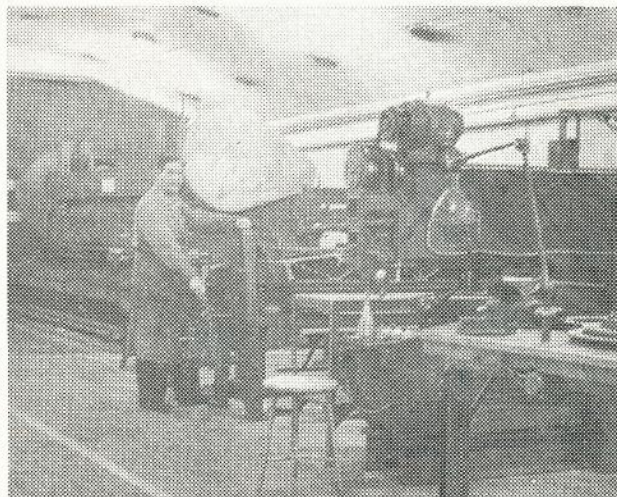
Skyddstjänst.

Sedan 1945 var ingenjör Nils Lifvendahl skyddsingenjör eller, som befattningen då kallades, säkerhetsingenjör. Vid årsmöte den 17 januari 1946 valde FCPF skyddsombuden Gustaf Johansson, Ragnar Engwall, Gottfrid Lindvall, Manne Carrefors och Edvin Feretti samt som ersättare Hugo Gustavsson, K. G. Karlsson, Göte Svensson, Knut Kihlman och Gösta Andersson. Ledamöter i skyddskommittén (säkerhetskommittén) voro, utöver styresmannen som ordförande, överingenjör Lindson, Rune Sirby, S. Erik Ejert, Gustaf Johansson, Ragnar Engwall och Gottfrid Lindvall.

1946 var ett olycksfallsdigert år. Antalet olycksfall per 100 årsarbetare exkl. färd till och från arbetet var 11,9. Motsvarande siffra för år 1953 var 5,4.

Flygplanssektionen.

Då år 1946 började, var denna den enda verkstadssektion som trätt i funktion vid CVA. Föreståndare blev dåv. verkmästaren, sedermera ingenjören, Folke Kropp med ingenjör Ake Ahlin som närmaste man. Monteringshallen ovan jord disponerades förutom till montering och översyn av flygplan även till plåtslagareverkstad. För dessa avdelningar svarade verkmästare Hugo Källén resp. verkmästare Sture Johansson. För arbetena i tunnel IV svarade verkmästare Rune Sirby, som till sin hjälp hade arb. förmännen Karl Dahlbom och Nils Thornebrink för flygplanreparationer resp. filareverkstad. Snickare- och målareverkstad voro inrymda i driftavdelningens garageutrymmen med verkmästare Emil Blomqvist som föreståndare.

Plats för tyngre maskiner.

Översynsline fpl J 22.

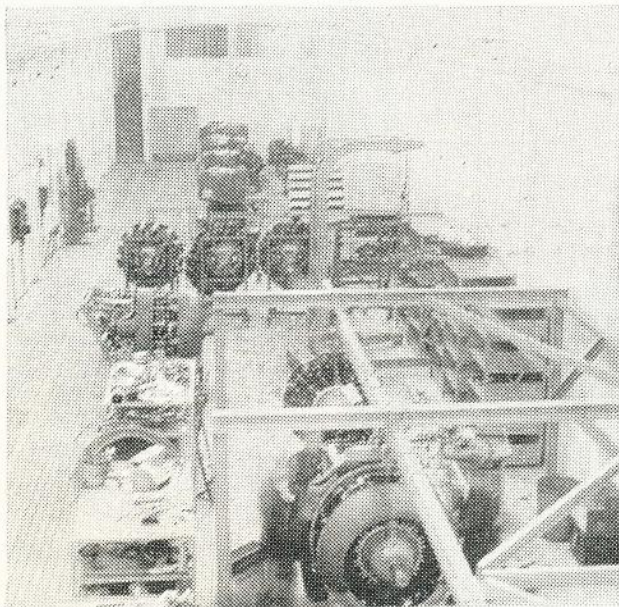
Den 1 maj 1946 kunde tunneln för maskin- och filareavdelningarna tagas i bruk. Föreståndare för den förstnämnda blev verkmästare Eric Löfgren och för den sistnämnda verkmästare Nils Thornebrink. Vid samma tidpunkt blev även bottenvåningen i tunnel I färdig, och dit flyttades då snickareverkstad samt sadelmakare- och målareavdelning.

I och med flyttningen enligt ovan frilades i tunnel IV utrymmen för plåslagareavdelning inkl. svetsning, och denna avdelning fick i stort sett sin nuvarande utformning med undantag av att flera tyngre maskiner, bl. a. den stora saxen, uppställdes i förbindelsetunneln.

I juni 1946 togs P-tunneln i bruk som monteringshall, och här startades översyner enligt linesystem på fpl J 22. Den 1 oktober kunde hängbanan för motorinstallationerna till J 22 flyttas från tunnel IV till det utrymme som nu disponeras av hydraulavdelningen, och detta medförde att värdefullt utrymme i tunnel IV frilades för reparationsarbeten på J 22-enheter.

Lokalerna för ytbehandling och härdrum blev färdiga först i januari 1947, och därför voro vissa ugnar under hela 1946 provisoriskt uppställda dels i tunnel IV och dels i monteringshallen.

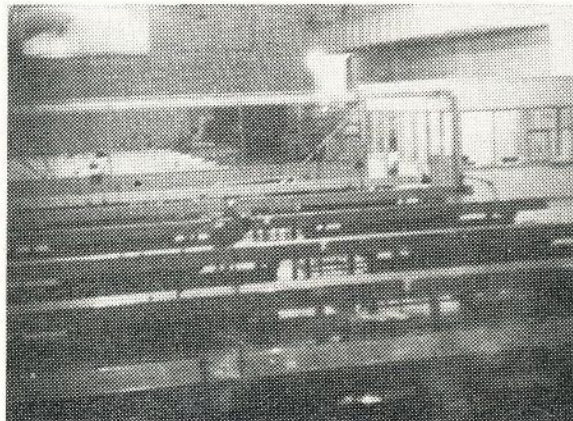
Arbetsuppgifterna under år 1946 dominerades helt av fpl J 22. Nyttillverkning, reparationer och översyner skedde samt dessutom tillverkning av reservdelar, modifieringsdetaljer, utrustning m. m. Den 21 mars levererades det sista av de 18 flygplan som CVA i samband med FFVS-avvecklingen erhållit i uppdrag att färdigställa. Totalt levererades under året följande antal flygplan från CVA:

Hängbanan för motorinstallationerna i fpl J 22.

Nyttillverkning	16 fpl
Reparationer	20 „
Översyner	28 „
Summa	64 fpl

Under december började ett nytt skede i flygplansektionens arbetsområde. Då började de mer eller mindre sjöskadade lädorna med begagnade fpl typ Sk 16 anlända från Amerika. CVA erhöi i uppdrag att montera och överse dessa flygplan, så att de åter kunde insättas i tjänst. Första serien omfattade 100 flygplan. Montering av 2 provflygplan påbörjades omedelbart.

Motorverkstaden under inredning.

Motorsektionen.

För att biträda vid planering och uppsättning av motorverkstaden hade redan den 1 november 1945 flygingenjören Ernst Stenquist placerats vid CVA. Under februari—mars 1946 började ingenjörerna Clarence Larsson och Olof Wall samt verkmästarna Henry Jersby och John Gustafsson.

Först den 1 juni 1946 kunde motor- och propellerarbeten i tunnel III börja. Den del av tunneln som är närmast P-tunneln blev propellerverkstad med bl. a. två inbyggda balanseringsbockar. Förman för propellerverkstaden var Arne Jansson. Kontorslokaler för motorsektionen inreddes i övervåningen av tunnel II. Motorverkstadsutrymmena i tunnel II måste i avvaktan på förrådstunnelns färdigställande utnyttjas som verkstadsförråd och kunde därför först i slutet av 1946 tagas i bruk som motormonteringsverkstad.

Motorprovbyggnaden blev färdig för byggnadsbesiktning den 14 maj 1946, varefter inredningsarbetena omedelbart igångsattes av CVA. Provrum 2, 3 och 4 iordningställdes för DB-motorer; anläggningen i provrum 4 blev mest påkostad, bl. a. försågs provbocken där med momentväg. Stora svårigheter förelåg emellertid att erhålla erforderlig materiel och utrustning, varför installationsarbeten och inredningar blevo mycket försenade. Körning av flygmotorer kunde inte ske under år 1946; först i april 1947 kördes i provrum 4 den första DB-motorn.

Inredningen av provrum 1 fick anstå; avsikten var att där t. v. placera en av flygvapnets transportabla provbockar. Detta skedde även i början av 1947, då provkörning av motor typ Wp blev aktuell.

För motorproven anställdes verkmästare Carl Roos. Den första flygmotortypen i CVA arbetsprogram var TWC 3, alltså motorn i fpl typ J 22. För översyner och reparationer av denna motortyp med tillhörande propeller var CVV huvudverkstad. Under den tid J 22-arbeten pågick vid CVA sändes därför motorer och propellar till CVV. Vid CVA utfördes endast tillsyner och övriga sådana arbeten som icke erfordrade provkörning i provbock. Under år 1945 och under år 1946 intill dess CVA motorverkstad trätt i funktion utfördes de nämnda tillsynerna m. m. av från CVV lånad personal med biträde av CVA-are.

Den andra flygmotortypen vid CVA blev DB. Första motorn av denna typ kom för översyn under maj 1946. Då motorprovbyggnaden icke blev färdigställd förrän under april 1947, transporterades samtliga dessförrinnan

översedda DB-motorer antingen till CVM eller till Bolid-Munktel AB, Eskilstuna, för provkörning.

Den tredje motortypen vid CVA blev motor typ Wp i fpl Sk 16. Flygplanleveranserna och därmed motorarbetena började dock först under december 1946.

Elsektionen.

Före tillkomsten av CVA var Centrala Flygverkstaden i Västerås huvudverkstad för reparationer och översyner m. m. av flygvapnets el- och radiomateriel, en verksamhet som pågått där sedan 1927. Denna materiel, och därvid i synnerhet radiomaterielen, ökade mer och mer i omfattning, särskilt under åren närmast före och under andra världskriget.

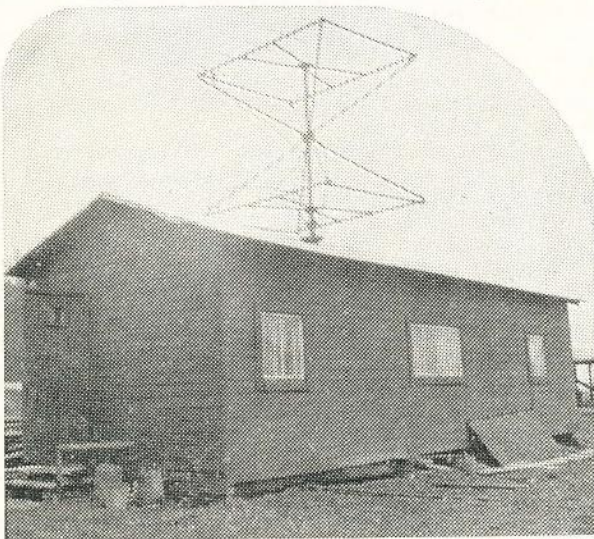
Redan år 1941 planerades att en elverkstad skulle organiseras vid den då föreslagna tredje centrala flygverkstaden. Då riksdagsbeslut förelåg att den nya verkstaden skulle uppföras, blev elverkstaden ett viktigt led i byggnadsplaneringen. Från varandra helt skilda uppfattningar om storleken av erforderlig golvyta funnos; verkställda utredningar gävo som resultat att övervåningen i tunnel II skulle vara tillfyllest. Där skulle även kunna beredas plats åt kontorsutrymmen för motorsektionen.

Vid CVV hade emellertid redan 1943 behovet av utrymme för elverkstaden blivit så stort, att verkstadslokaler i avvaktan på CVA färdigställande måste hyras i Västerås stad (Kopparbergsvägen). Flygförvaltningens beslut var att denna verkstad skulle flyttas till CVA så snart byggnadsläget där tillät detta.

Föreståndaren för elavdelningen vid CVV, däv. flygingenjören Ake Barre, började tjänstgöra vid CVA den 1 januari 1946. Under januari undertecknade SCVA antagningsbevis för sådan personal vid CVV elavdelning som förklarar sig villiga att överflytta till CVA. Den 2 maj 1946 kunde elverkstaden i tunnel II tagas i bruk, och samma dag började 19 CVV-are. Av dessa äro följande kvar vid CVA år 1954:

Namn	Befattning vid överflyttningen
Helge Branth	Ritare 2. kl
John Cardell	Radiomontör
Sven Edwardsson	Radiomontör
Kurt Ekman	Lärling
Linus Ekman	Lindare
John Jansson	Hjälpmontör
Knut Kihlberg	Elmontör
Robert Olsson-Seffer	Konstruktör 3. kl
Eric Persson	Mästare
Eric Sjöberg	Radiomontör
Karl-Erik Aberg	Hjälpmontör
Arne Åkesson	Konstruktör 3. kl

Flygförvaltningen lämnade under april 1946 direktiv till samtliga flottiljer att översyn och reparation etc

CVA första "ekoradio"-provhus.

CVA.

Vid ordinarie sammanträde den 19 mars 1954 behandlades ett förslag av instrumentmakare K. E. Thoren till förbättring av provanordning för indikering av lagerspel för kurshorizont. Nämnden tillstyrkte ett erkännande för förslaget. Vidare diskuterades inkomna förslag från plåtslagare H. Gustavsson, plåtslagare E. H. Dackebo och filare K. G. E. Rollbäck.

Av företagsledningen lämnades begärd information om anledningen till övertidsarbete för viss personal på avd. 800. Orsaken hade varit driftstörningar, bl. a. stormnatten den 4 januari, och reparations- och installationsarbeten, som ej kunnat utföras under ordinarie arbetstid utan att störa arbetet i verkstaden. Övertidsarbete hade även förekommit på avd. 120 och 300 och hade varit nödvändigt för att få fram vissa arbeten. Företagsledningen framhöll, att övertidsarbete icke tillgripes utan tvingande nödvändighet och att information alltid lämnas om det väntas bli av större omfattning. Från Arbetarnas företagsråd hävdades, att deras principiella strävan var att få bort övertidsarbete i bergverkstaden och att en bättre planering i de flesta fall skulle kunna lösa detta problem.

Revidering av rökförbudet diskuterades, varvid styresmannen förklarade att frågan inte var släppt men att det behövs en grundlig undersökning och kontakt med brandspektören. Ett ärende om det sätt, varpå en golvmläggning i avd. 450 skett, var även uppe.

Slutligen informerades om arbetsbeläggningen, byggnader och ekonomi, varpå sammanträdet avslutades med att den avgående verkstadsöveringenjören Holmgren avtackades för sina insatser i nämndarbetet.

Vid extra sammanträde den 30 april 1954 informerade företagsledningen om det läge som uppstått därigenom att arbetsbeläggningen på vissa avdelningar minskat.

Sekr.

—//—

ORDET FRITT.

Jag har hört att farbror kungen ska komma hit på sin Eriksgata nästa år, men skulle det inte kunna ordnas så, att han kommer hit i år. Vi behöver faktiskt få lite städad redan nu.

Linus Ekman.

av radiomateriel och övrig elektrisk materiel fr. o. m. den 15 april skulle beställas vid CVA i stället för vid CVV. Detta innebar att CVA blev huvudverkstad för flygvapnets nämnda materiel.

Utvecklingen av el- och radiomaterielen fortsatte i rask takt. Bl. a. blev "ekoradio", som senare omdöptes till radar, ett viktigt arbetsobjekt för CVA. Från Stockholm kommo de båda ekoradiospecialisterna, däv. flygingenjören Torsten Gussing och ingenjören Lennart Thornström. T. började vid CVA den 1 maj 1946 och G. den 1 september 1946. En ekoradioprovbyggnad behövdes omedelbart; frågan löstes genom att till en plats i närheten av vaktbyggnaden släpa ett byggnadsskjul som provisoriskt inreddes. Skjulet ersattes 1948 med de två i rad ställda baracker som ännu 1954 äro i tjänst.

Den 1 december 1946 tillträdde flygingenjör Gussing befattningen som föreståndare för elsektionen. Flygingenjör Barre tillträdde tjänst vid Försökscentralen, Malmslätt.

(Forts. i nästa nr)

Att resa är att leva rikt!

Av redaktör Helge Algard.

Mer än en halv miljon svenskar reste utomlands i fjol. De stora klassiska turistländerna Italien o. Frankrike lockade inte mindre än 125.000 resp. 75.000 rese-lystna svenskar. Västtyskland, som kommer på allvar som turistort för nordbor, kunde räkna på 160.000 gästande svenskar.

Sommaren 1954 kommer med all säkerhet att locka ännu fler turister från vårt land ner till sydligare nejder. Resehyråerna rapporterar, att efterfrågan på kontinentesor över lag är god och passmyndigheterna arbetar som vanligt så här års för högtryck — resenä- rerna får köa ett par veckor för att få sina pass.

Ideallandet

för utomlandsresenärer är inte lätt att utpeka. Den individuella smaken får avgöra och i år reser många, många till Frankrike trots att en hel del andra länder kan uppvisa betydligt förmånligare valuta. Men Paris är och förblir turisternas Mecka, och stora jubileum i Seine-staden i sommar bidrar också till turistinvasi- onen, som man säkert vågar förespä.

Italien är likaså relativt dyrt för svenska turister, vilket inte hindrar att strömmen av svenskar dit ökar kraftigt. Och Italien har så oändligt mycket att bjuda på. Det är sagolandet med många lockande resmål, som här ligger koncentrerade intill varandra och i var- andra.

Västtyskland har som nämnts blivit ett stort turist- land igen. På autostradorna kilar nu otaliga bilar och bussar med svenska nummerplåtar. Och i Hamburg intar svenskarna en betydande plats. Sommaren är lång i Tyskland också och servicen utmärkt — man är mån om de för landets ekonomi så värdefulla turisterna.

E. M. i fri idrott hålls i sommar i Bern, Schweiz huvudstad, och torde med all säkerhet bli ett dragpläs- ter för de svenska turisterna till Alplanet. Schweiz är också ett idealland för den som vill turista på egen hand. Och så har Schweiz förmånen av att utgöra ett "mellanmål" för den som söker sig nedåt Jugoslavien och Grekland, två turistländer som åter kommit i ropet. Grekland är förresten det land, som just nu kanske är

Det är självfallet att man vid avskedet från ett före- tag där man varit placerad en längre tid vill ge uttryck åt vissa tacksamhetskänslor. Då jag nyligen bröt upp från Svenska Flygmotor AB var det glädjande och kan- ske med hänsyn till mitt arbetes art även unikt att jag i allra första hand kunde tacka för den ärlighet, som företaget alltid visat mot mig.

När jag vid något tillfälle kommer att uttrycka min tacksamhet mot Er vid CVA, så hoppas jag, att jag även då skall få ägna mig åt ärligheten först.

"Sanningen är vår dyrbaraste gåva. Låt oss därför vara sparsamma med den", säger Mark Twain.

Arboga 1954.

Ah.

billigast. För att nu inte tala om Österrike, gemytets erkända hemland. Vi svenskar har också lärt oss att Österrike har verkligt förnämliga badorter, på sitt sätt fullt i klass med Rivieran och de spanska badorterna. Spanien ja, där är det likaså förhållandevis billigt och allt fler svenskar söker sig ner söder om Pyrenéerna.

England och Skottland med ett förnämligt vägnät och massor av lockande turistmål, ett sjudande liv och en vänlighet som överträffar det mesta står i år högt på reselistan. Allt fler svenskar har upptäckt att Storb- ritannien inte bara är London utan även äger en lands- bygd som på många håll bjuder på rena semester- paradiser.

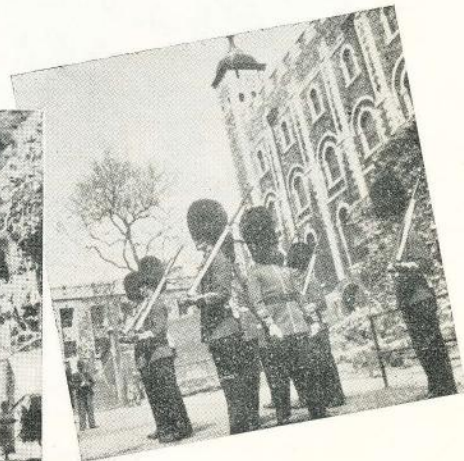
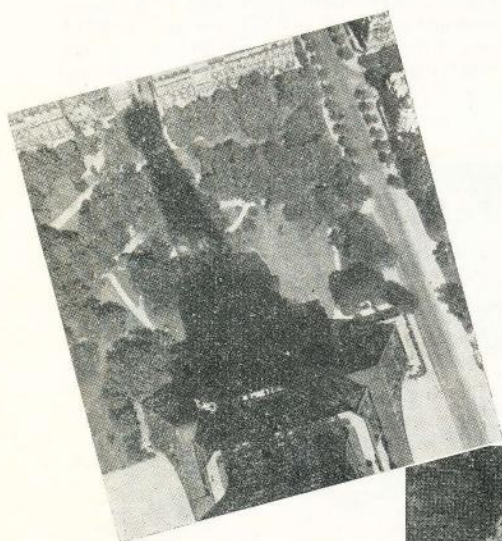
När man åker på semester behöver man inte alltid åka långt. Norge, landet som ligger oss närmast, har en underbar fjord- och fjällvärld att erbjuda.

Danmark och Finland har sedan gammalt ett gott grepp om de svenska turisterna. Och vi får naturligtvis inte glömma vårt eget underbara land — alltför många har sett alltför litet av turistlandet Sverige, som ute i världen har en rangplats bland turistländerna.

Färdsätten är många.

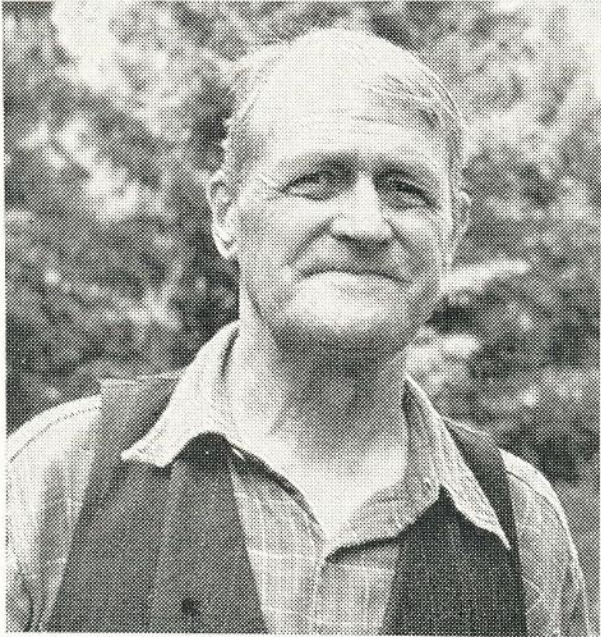
Liksom det finns många länder att välja på för rese- lystna, finns det olika färdsätt efter tycke och smak. Flyget har sin tjusning — snabbt men på samma gång jäktrfritt kommer man rakt på målet och får fler se- mesterdagar. Med tåg far man inte lika fort, men det färdsättet är det vanligaste särskilt för sällskapsresor. Såvida man inte föredrar långfärdsbuss, ett färdmedel som på senare år allt mera vunnit insteg i turisternas hjärtan. Man ser så mycket mer från ett bussfönster,

(Fortsättning på sid. 18)

Bilderna visar motiv från Paris, turisternas Mecka, Jugoslavien och England.

Om glasblåsare i allmänhet och Seffran i synnerhet

Se på Seffran! Visserligen 60, men bara pojken i sinnet.

Severin Holm fyller sextio år om någon månad.

Severin Holm, vem är det?

Ja, jag visste, att knappast någon skulle känna igen namnet.

Men om jag säger Seffran, då!

Jo, det hjälpte. Seffran känner vi väl igen, allesammans!

En morgon stötte jag ihop med Seffran på jobbet. Glad och nyter som alltid.

— Hör du Seffran, du som börjar bli gammal, har väl en hel del att berätta från tider, som svunnit.

— Gammal, vet hut pojk, svarar Seffran och skrattar med hela ansiktet. Men vart vill du komma, är det du eller Bergtrollet, som är i farten?

— Det sista är rätt. Du ska ge några glimtar från din tid som glasblåsare, tycker Bergtrollet.

Vi kom överens om att träffas vid "gamla bron" på midsommarafton.

Det blev midsommarafton och kl. 10 var Seffran punktligt på överenskommen plats. Vi vandrade tillsammans över hamnplan bort mot den plats, där glasbruket 1927 stängde portarna efter sista dagsverket.

— Arboga Maskiners kontorsbyggnad är det enda, som finns kvar av glasbrukets byggnader. Där inrymdes den s. k. pottkammaren och brännugnen. Där trampade två man lera, som formades och brändes till sten för brännugnarna, berättar Seffran under tiden, som vi går runt området.

— Här mot ån hade vi å-porten, som ledde ut till en brygga, där man lossade sand från Gotland samt kalk och krossglas. Den ljusa sanden användes vid tillverkning av ljusst glas, till brunt glas användes brunsten. Dessutom ingick vid tillverkningen soda, kalk och krossglas. Det senare levererades av bryggerier och spritfabriker. Det var ett hårt jobb, allra helst under den heta sommartiden. Det var svårt, när vinden låg på. Då fick vi svejsning, d. v. s. då glasblåsaren skulle ta glaset på pipan, så slog elden ut i en puff och brände ofta blåsarens ansikte. Mina ögonbryn är så gott som väck, det är ett minne av svejsningen.

Vi hade tre ugnar med en växelpanna. I den fanns en fyr på vardera gavelsidan och där eldade man exempelvis tio minuter på ena sidan och tio på den andra, därav namnet. "Mera gas", skrek gubbarna, om inte fyren sköttes till deras belåtenhet.

Ett växellok stoppar oss på långsidan tvärsen mot ån. Man sysslar med ogräsbekämpning.

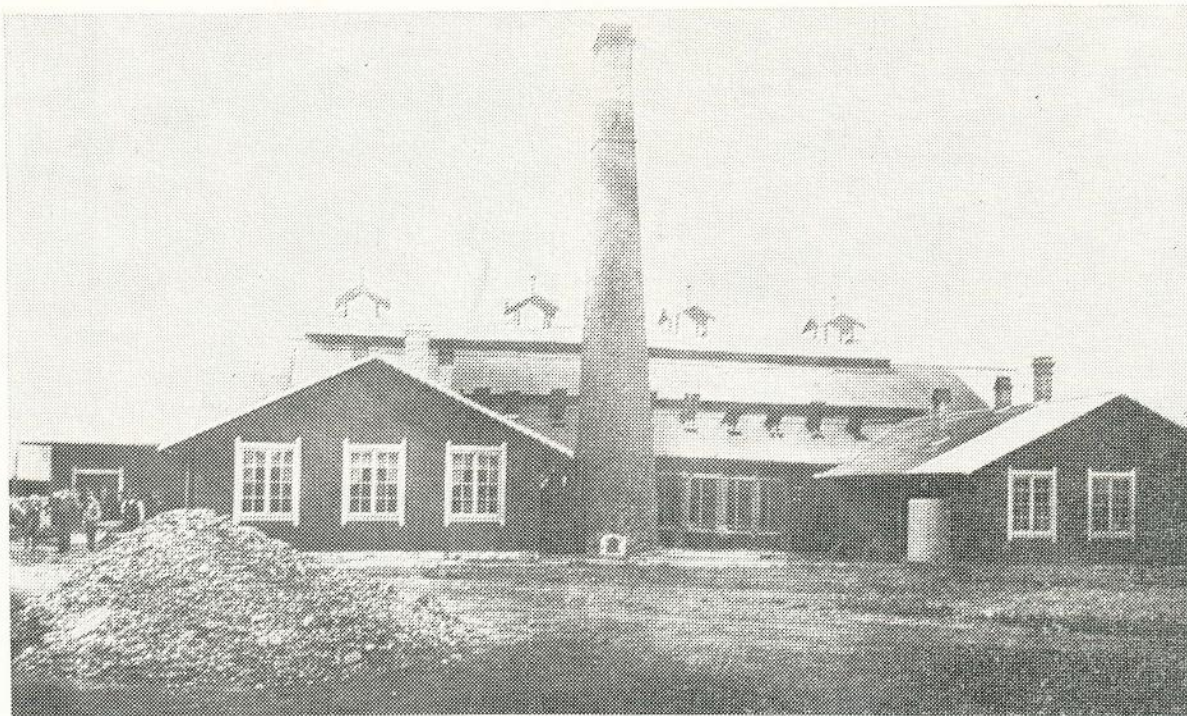
— Ser du, dom vattnar ogräset, kommenterar Seffran och kisar skälmskt under mösskärmen.

— På det här spåret lastades godsagnar med flaskor, packade i säckar. En vagn rymde 17—18.000 literflaskor. Vi hade tre gubbar, som synade flaskorna. Det som inte godkändes, kallades för vrak. Femton till tjugo flaskor på 1.500, var ungefärligt vad som kasserades. Vi har vandrat runt och sätter oss på en bänk under de lummiga björkarna framför entrén till Arboga Maskiner. Seffran beskrev, hur det gick till att blåsa glas. Elegant och mästertligt beskriver han för den fäkunnige, hur man arbetade. Händerna följer med

Glasbruket var en stor industri för sin tid och hade många anställda.

Glashyttan under den tid då driften var i full gång.

förklarande rörelser och ibland hör man Seffrans lågmälda, smittande skratt.

— Det var 24 glasblåsare på vardera vanna (vanna är benämningen på glasugnen), alltså 48 man. Två pojkar, inbärare, lade upp de färdiga glasen i "floder" för kylning under fyra dagar. De fyra kylugnarna eldades med ved. De två eldarna kallades för gaseldare. Smältarna, en på vardera vanna, började kl. 6 på kvällen och smälte glas till 6-tiden på morgonen. Dessa smältare tjänstgjorde också som väckare. När dom gick hem på morgonen, väckte de oss glasblåsare och lämnade bud, om glaset var färdigt. De flesta glasblåsarna bodde i närheten av bruket. Själv bodde jag på Nygatan 11, där jag förresten är född.

Vanna hade sex hål. Vid varje hål arbetade fyra man, som tillsammans producerade 2.000 ölfaskor eller 1.100 literfaskor per dag.

Oppdrivaren lade ringen på halsen och tre man blåste. Blåsaren tog en lagom vikt glas, cirka 100 gram för en ölfaska. En liter skulle hålla sig mellan 620—650 gram. Hyttmästaren gick med en vikthov två gånger om dagen och tog viktprov, men det var inte många flaskor, som kasserades för felaktig vikt. Ögonmättet talade om, hur mycket glas man skulle vrida på pipan. När man fått glaset på pipan, formades flaskan genom blåsningen. Den skedde genom stötluft, som när man blåser ett instrument. Magmusklerna togs till hjälp för att pressa ut luften.

Inbärarna tog hand om de färdiga glasen, de kylades, lastades på bärar, avsynades och lagrades i magasin eller levererades direkt per båt eller järnväg.

Vi börjar tala om människorna, som arbetade i glasbruket. Många nationaliteter var representerade. Där fanns folk från grannländerna, många finnar, där fanns tyskar, italienare och smålänningar, tillägger Seffran med ett litet skratt.

Seffrans farfar var tysk och kom till Liljedal i Värmland från Böhmen-Mähren. Fadern for till Skottland som glasblåsare, reste tillbaka till Sverige och hamnade i Arboga. Redan under sin första skolverie började Seffran på bruket. Han fick så småningom under glasblåsarnas raster börja söla, d. v. s. ta pipan och försöka blåsa. Det var mest glasblåsarnas söner, som tilläts söla, och glasblåsaryrket var tydligen ett yrke, som gick i arv från far till son. Tio år tog det att bli en fullgod yrkesman. Midsommarvinden friskar i och det blåser snålt om ryggen, där vi sitter. Vi kommer överens om att knalla ner till Rådhusbaren för att fortsätta vid en flaska öl.

Glasblåsare är vi allihopa.

Det är tydligt att Seffran har många vänner i staden. Var och varannan, som vi möter på gatan hejar glatt. Ungarna ropar "saffransbulle", men det tar Seffran från den skämtsamma sidan.

— Jag brukar skoja med ungarna och dom skojar med mej.

På Rådhusbaren är det trångt om saligheten, men vi hittar till sist en plats att slå ner stjärten på. Här är stämningen lika hjärtlig för Seffrans del, som överallt annars. Den ena efter den andra ropar sitt hej och tjänare. Så småningom visar det sig, att vi hamnat vid rätt bord. Ett fyllt glas väntar på sin ägare, som tagit sig en paus. Det är en gammal glasblåsare. De två f. d. glasblåsarna, Seffran och vår broder vid bordet, diskuterar yrket ur olika synpunkter. Först inkomsten. En glasblåsare hade fritt husrum, fri vedbrand och potatisland eller ersättning därför med 30: — kr. om året, för potatislandet alltså. Ungkarlar fick hälften av dessa förmåner. Dagsförtjänsten rörde sig om 5: — kr. per dag. Det var aldrig något knussel med naturaförmånerna. Var man utan ved, så var det bara att säga till och ved kom omgående. Andra arbetare vid bruket saknade förmånerna och kom dessutom endast upp till halva dagsinkomsten, 29 öre var timlönen för dem.

Vi var adelsmän, förklarade vår broder. En glasblåsare gick i bonjour och stela manschetter, som vilade på knogarna. Glasblåsaren var eftertraktad som måg. Seffran hör inte till dem som slår sig för bröstet och han ser en aning generad ut.

— Jo, men det kostade också pengar att vara glasblåsare, säger han. Värmen krävde dryck, sprit och öl gick åt friskt. En glasblåsare kunde stå och suppa hela dagen, men ändå göra sitt. Ingen sa något om detta. De två yrkesbröderna berättar om hur man sjöng dagen lång för att hålla humöret uppe under det pressande jobbet.

Vår vän försvinner och Jenny viker hans plats för en annan glasblåsare, glad och språksam även han. Han berättar om ett besök på Karlstadsutställningen 1928, där han på den utställda hyttan inför förvånade utställare och publik elegant blåste ett brännvinsglas. Seffran gjorde en liknande bravåd på Skansen. Här lyser glädjen över att kunna yrket igen. Man poängterar, att man tog inte en glasblåsare på hyllan, när man så önskade. Det var ett begränsat fåtal, som kun-

(Fortsättning på sid. 12)

2000 olycksfallsfria dagar

Denna rubrik torde väl inom arbetarskyddet kunna betraktas med verklig tillfredsställelse. Den är heller inte uppdyktad. Den unika tilldragelse stod avd. 250 för när dom den 11 maj 1954 kunde notera den 2.000:de olycksfallsfria dagen. Att detta måste firas var ju klart. Och att det borde ske på ett speciellt sätt var ju också klart. Här räckte det inte med kaffe på mässen. Sin speciella prägel fick också festen när man på kvällen den 12 maj bänkade sig på pensionat Storgården, kring borden som fru Larsson i all hast lyckats få att digna av allsköns nyttig föda. Ingen av de över 60 deltagarna unleriät att göra heder åt anrättningarna. (Sidmar i skyddskommittén tyckte kanske att det kunde varit lite mer mat, han var bara framme och fyllde tallriken 5 gånger). På stämningen var det heller inget fel. Med så mycket artister, som här fanns måste ju en tillställning bli lyckad. Blötbergarn, veteran i skyddskommittén och avdelningens skyddsombud kunde inte dölja sin belåtenhet över den prestation hans kompisar gjort när dom klarat 2.000 dagar utan olycksfall i jobbet. Balk-Johan framförde också i ett anförande avd-styrelsens tack och lyckönskan för det goda resultatet. Foto-Lasse roterade som den värsta pressfotograf och överraskade än den ena än den andra gruppen med sin blixtljuslampa med vidhängande kamera.

Att höra å se Liljehammar med bara händerna traktera ett dragspelsfodral till ackompanjemang av Arvidsson med dragspelet eller att se Kvartelina till Mellbergs pianoackompanjemang när hon sjöng sina smäktande sänger med en röst särskilt lämpad för sång, samtidigt som fru Brohmé lät sina mörka ögon och sitt bländande leende stråla över mängden av manfolk, allt detta kan ej rättvist beskrivas, det måste ses och upplevas. Vi som hade förmånen här till kommer sent att glömma de många bevisen på verklig trivsel och

Avd. 250 hade fest på Storgården.

sammanhållning bland de 62 deltagarna som kvällen igenom höll stämningen på höjdpunkten. Att de tre ensamma damerna ej blev bortglömda vid den dans som så småningom kom till stånd bör stå klart för var och en. Allt nog, en lyckad kväll var till ända, fylld av glädje och förtröstan på att åter få träffas den 3.000:de olycksfallsfria dagen.

Med risk att vi inom skyddskommittén kommer att betraktas som några riktiga festprissar kan jag inte underlåta tala om ett annat evenemang som gick av stapeln fredagen den 11 juni 1954 då personalen på avd. 100 samlades kring ett blomsterpryvt middagsbord på mässen kl. 16.45. Anledningen här till var att avdelningen den 6 juni uppnått den 1.000:de olycksfallsfria dagen. Om 2.000 dagar var en prestation av instrumentsektionen så var 1.000 dagar för maskinverkstaden inte sämre. Man måste nämligen ta i betraktande att riskerna i en maskinverkstad är betydligt mycket större. Detta gav också styresmannen uttryck för i sitt middagstal när han tackade för den personliga insats var och en gjort och underströk att ett sådant resultat hade man aldrig nått om inte var och en genom egen omtanke och försiktighet bidragit här till. Från de anställdas sida tackade huvudskyddsombudet Robert Karlsson och inneslöt däri den förhoppningen att man även i fortsättningen skulle få öka på siffrorna på avdelningens tavla. I övrigt gick det som det skulle. När matbordet var avätet rätade man på benen och om en stund var historierna i gång. "Seffran" eller som hans borgerliga namn lyder: Severin Holm svarade här för den andliga spisen på ett sätt som han torde vara rätt ensam om. Han serverade sina burleska historier med en grandessa som t. o. m. en biskop skulle uppskattat. Av skratten och applåderna att döma var

Avd. 100 visar med berättigad stolthet upp 1000 olycksfallsfria arbetsdagar.

Också festen förflöt utan olycksfall.

alla historier rena fullträffar. De sanna historier ur livet, som Henziger på ett oeffterhärmligt sätt servrade om bl. a. den stammande ekonomen som inte hade någon sänka, kunde också inrangeras bland de verkliga dyrgriparna. Kvällen skred och efter kaffet fortsatte övningen med allehanda kraftprov där var och en hade möjlighet att visa sig på styva linan. När man till slut skildes var den allmänna uppfattningen att festen varit lyckad och att man räknade med att träffas återigen om ej förr så när man nått nästa 1.000-dagarsperiod.

Ingen ska tro att de här nämnda avdelningarna äro de enda som nått den magiska siffran 1.000 olycksfallsfria dagar. Om man tar dem i ordning ser det ut så här:

Avd.	250	1.000 dagar	den	16/7	1951
"	150	1.000	"	"	19/6 1952
"	210	1.000	"	"	21/1 1953
"	450	1.000	"	"	26/4 1953
"	130—140	1.000	"	"	5/9 1953
"	250	2.000	"	"	11/5 1954
"	304	1.000	"	"	13/5 1954
"	100	1.000	"	"	6/6 1954

Som synes en vacker samling. Tar man sen i betraktande att dessa avdelningar inte äro fria från olycksfallsrisker är prestationerna utmärkta. Ingen kan väl bestrida att avd. 150 med sina farliga träbearbetnings-

maskiner, avd. 210 med klätterjobb bland oljiga motorer, avd. 130—140 med sina frätande syror och giftiga bad eller 304 med sina provtryckningsarbeten äro ofarliga arbetsplatser. Tvärtom, här har till största delen individens egna insatser varit den avgörande faktorn i det vi med ett gemensamt namn kallar skyddsarbete.

Om denna anda av ansvar för sin egen och andras säkerhet, vilken i så hög grad ådagalagts av dessa avdelningar, finge insteg hos alla och envar skulle vi rätt snart finna att 1.000 olycksfallsfria dagar ej är ouppnåeligt för större delen av de övriga avdelningarna. De inträffade olycksfallen, dessbättre lindriga i sina verkningar, talar härför.

Vi nalkas med stora steg en efterlängtd semester. Många av oss kommer troligen att ge oss ut på gator och vägar i både vårt eget och i andras land. Alla hoppas vi att få största möjliga glädje av vår ledighet. Ingen bör heller missunna oss detta. Vi bör emellertid göra klart för oss redan från början att när vi nu lämna våra s. k. farliga arbetsplatser för några veckor så hamnar vi plötsligt i något som är mycket värre. Ingen tvekar väl på att trafiken på vägarna under semesterperioden kommer att bli något annat än vi äro vana vid. Antalet motorfordon i vårt land har under det sista året ökat i en takt som aldrig tidigare. Vad detta innebär förstår man. Aldrig tidigare har kravet på hänsyn mot andra vägfärdande kunnat vara större än nu. Har vi detta klart för oss bör vägledningen för våra semesterfärder bli den lilla triangeln i vars ram det står "Ansvar Hänsyn Omdöme". Tar vi detta som ledstjärna har vi stora utsikter att träffas igen i augusti, vederkvickta och stärkta för att fortsätta vår kamp mot vår gemensamme fiende "Olycksfallet".

Till dess, lev väl.

Lhl.

--/--

I tentamen.

Professorn:

— Var hänför kandidaten vägglusen?

Kandidaten:

— Men snälla professorn, inte kan man hänföra en vägglus.

--/--

Bilder, som varit införda i Bergtrollet, kan beställas genom redaktionen, tel. 190.

En del exemplar av Bergtrollets tidigare nummer finnes fortfarande kvar och kan beställas på samma sätt.

Avd. 134 har också 1000 olycksfallsfria arbetsdagar.

Mässrörelsen övertages kommande årsskifte av FCPF, FCTF och SAF

Mässrörelsen vid CVA övertages 1 jan 1955 av personalorganisationerna vid CFA—CVA. Beslutet fattades vid ett sammanträde en junikväll på Folkan. Det är en gammal tanke, som därmed realiserats.

Beslutet har föregåtts av ett omfattande utredningsarbete på initiativ av de fackliga organisationernas samarbetskommitté. Upprinnelsen går tillbaka till en begäran om att gottvagnen skulle få drivas av personalorganisationerna för att överskottet av denna rörelse skulle kunna på något sätt komma tillbaka till de anställda. Företaget ansåg emellertid, att gottvagnen hörde samman med mässrörelsen och inte kunde frigöras därifrån. När sedan matfrågan förra året kom i ett speciellt läge, då källarmästare Wallin meddelade, att han hade för avsikt att säga upp sitt avtal med företaget, aktualiserades mässfrågan och så småningom fick samarbetskommittén frågan under utredning.

En kommitté med två representanter från varje personalorganisation tillsattes inom samarbetskommittén för att handha utredningen. Från FCTF kom Tor Andrén och Erik Larsson, från SAF Edvard Tångne och Tage Wallqvist samt från FCPF Balk-Johan och Erik Sjöberg.

Kommittén gjorde en rundresa för att höra hur man ordnat matfrågan på andra håll. I Karlsborg drivs mässrörelsen sedan lång tid av personalorganisationerna, vid CTV i Motala har enbart arbetarorganisationen hand om mässen och där hade man just startat, varför deras erfarenheter snappades upp med omsorg. Förutom ett besök vid CVM gjorde man också förfrågningar hos privata näringsställen. Det värdefullaste underlaget kom dock från CVA-mässen vid uppgörandet av kostnads kalkylen.

Erforderligt startkapital har kommittén också gjort uppgörelse om genom bank.

När kommittén kommit så långt, ansåg man frågan färdig för en diskussion på utlyst möte och därför kallades alla anställda vid CFA och CVA till Folkan. Förhandlingarna leddes av kommitténs ordförande, Balk-Johan, som kunde klubba fast ett så gott som enhälligt beslut om att mässrörelsen med tillhörande kiosk- och gottvagnsrörelse skulle övertagas av personalorganisationerna från och med 1 januari 1955.

Mässkommittén fortsätter nu sitt arbete med att föra underhandlingar med personalen och träffa kontakter med bl. a. leverantörer av inventarier. En mässtyrelse bestående av ordförande, sekreterare och kassör skall tillsättas för skötseln av mässen. Förestånderskan skall vara ansvarig inför mässtyrelsen och denna i sin tur inför en mässkommitté. Denna senare skall också ta upp "grötfrågor" o. dylikt för att slippa få upp dem på fackföreningsammans trädena, "vilket skulle förstöra möteskulturen" säger Balk-Johan vid ett samtal med Bergtrollet. Vidare framhåller Balk-Johan att eventuellt överskott på rörelsen i första hand skall användas för att få ett stödkapital. Vidare kan överskottet användas för standardförbättringar eller sänkta priser.

— Medbestämmanderätt förpliktigar till ansvar, säger Balk-Johan. Vi har tänkt oss, att samarbetet i denna fråga skall knyta samman organisationerna fastare och skapa samhörighetskänsla med företaget. Vi förmodar att sammanträden och fester i större omfattning än nu skall förläggas till mässen och att trivsel skall bli mässmelodien, slutar Balk-Johan.

—//—

Gubben, som legat på lasarettet i Köping, sitter och pratar med sin gamla kompis B.

— Nog är di där doktorerna ändå bra kunniga. Sist, när jag var sjuk, sa doktorn en kväll till sköterskan: "Den där", å då mena han mej, "han kommer inte att se sola gå opp i morron", å det stämde, för det var mulet hela dan.

Säkerhets tjänsten

Det nalkas semestertid, och med stor förväntan ser vi fram emot detta härliga avbrott i vardagslivets allehanda. Utan saknad lämnar vi skrivmaskinen, svarven, målarpytsen eller vad det nu kan vara. Inte en tanke ägnar vi åt tjänsten under dessa dagar. — Jo, kanske ändå — säkerhetstjänsten! Den har väl nu etsat sig så fast, att den hänger med, åtminstone som en svag skugga, även under semestern. Nej, säger någon, inte skall man väl behöva gå och tänka på tidkort, kontrollbrickor och besök av främmande personer under semestern! Det är en riktig tanke. Men under denna tid kommer vi ganska säkert i kontakt med många människor, som tidigare inte tillhört vår bekantskapskrets. Man utbyter synpunkter om både det ena och det andra, kanske även om det egna arbetet, vilket allt bara är naturligt. Men när vi närmar oss det egna arbetet bränns det lite grann. Då kan det vara på sin plats att tänka över vad som inte bör nämnas — med andra ord att tänka på tystnadsplikten. Dessa tre små ord får vi alltså inte glömma, när vi packar för semestern. De tar så liten plats, och hur vi än färdas är bördan inte tung, men den vill icke förty ofta göra sig påmind. Låt den göra så, och njut en härlig och trevlig semester. Lycka till!

G. T.

(Fortsättning fr. sid 9)

de konsten. Yrket var ingenting för "pöhhoppare". Detta gav glasblåsarna frihet på arbetsplatsen. Han kom och gick, när han ville. Var han borta en dag, så var det bara så och ingenting mera. Sade han upp sig, gjorde arbetsgivaren allt vad han kunde för att få honom att stanna.

Många stannar till vid vårt bord och många av dem har varit glasblåsare eller anställda i hyttan.

— Här är vi glasblåsare allihopa, säger Seffran, tänk dig att vi var omkring tvåhundra smågrabbar, som jobbade i glasbruket. Varje grabb, som kom, fick börja. En gång strejkade vi för att få några ören mera betalt. Vi stal alla båtar i ån och stack i väg till Ekbacken. Vi hade skaffning med oss och trivdes gott. Snart skickade man dock bud på oss. Vår stora mängd gjorde att vi slapp efterräkningar och några ören till fick vi.

Tiden går och sorlet stiger. Ebba för vänligt men bestämt ut en och annan, som blivit för tung av ölet. Men vi befinner oss inte i riskzonen, vi har pratat mycket, men druckit litet. Dock kanske också en orsak att åka ut. Vi ser på klockan, både Seffran och jag. Butikerna stänger tidigare i dag och vi skiljs med ett handslag.

Ja, så berättade Seffran, hedersmannen som i sju års tid utan klank skött sitt städjobb med glatt humör.

Old Jim.

—//—

Modern ungdom...

eller kanske var dom lika på den gamla, goda tiden?

En dam mötte i Vasa-sta'n en liten parvel, kanske var han sex år.

Grabben snyftade djupt och med anledning därav böjde sig damen ned och frågade vänligt:

— Vad är det som har hänt, lilla vän?

Parveln såg upp och svarade, djupt indignerad:

— Håll käften käringdjävel, jag tar bara igen mej!

Alla behöver vila och avkoppling. Vi här i Norden ser fram mot vår och sommar med längtan och förhoppningar. Vi gäddas åt den ljusa grönskan, åt de långa kvällarna och åt sol och värme. Arbetet, som under mörka, kulna vinterdagar kan ha tyckts oss besvärligt, blir under denna tid av året lättare, svårigheter som vi brottats med, övervinnes. Sommar med semester hägrar, och planer för resor eller hobbyverksamhet utformas. Under mina första år som läkare hade jag knappast någon semester: fritid från ordinarie arbete ägnades åt studier eller vikariatstjänstgöringar på olika sjukhus. Så kom kriget, och militärtjänsten fick lov att fullgöras under ledighet från den civila verksamheten. Men år 1946 i januari yppade sig för mig en möjlighet att såsom skeppsläkare medfölja på en resa till Sydamerika. Jag lyckades ordna med vikarie och resan kunde realiseras. Kanske kan, inför de nu stundande semestrarna vid CVA och CFA några glimtar från ett besök i Rio De Janeiro vara av intresse.

Efter dagar med himmel och hav som enda synintryck kunde en morgon, långt nere vid västra horisonten en mörk, taggig linje skönjas. Under dagens lopp växte skugglinjen i höjden och mörknade alltefter som solen sjönk ned mot synranden. Det var de brasilianska randbergen, som i trakten av södra vändkretsen stupar brant ned i havet. Frammot aftonen hade vi kommit så långt, att "Sockertoppen" — den höga bergstoppen vid inloppet till Rio började skymta allt tydligare. Snart stävar fartyget in i Rios underbart vackra hamn, med Sockertoppen till vänster och en lägre, om en bastion påminnande klippformation, till höger. Där lyser den röda vulkanjorden, och på den avplanade gröna toppen ser man ett litet fort från kolonialtiden. Själva staden ligger utefter de solfjäderformigt belägna, buktande plagerna med romantiskt klingande namn, Flamengo, Ipanema, Copacabana o. a. Hela tavlan får liv av det djupgröna vattnet i hamnen, där det bryter sig i skum mot klipporna eller i mjukt rullande dyningar sveper upp på plagernas sandvidder, på vilka man ägnar sig åt ett färgrikt badliv. Genom gigantiska utfyllnadsarbeten har man iordningställt ett flygfält i själva hamnbassängen, och flygplan kommer och går med någon minuts mellanrum dagarna igenom. Bakom de utefter breda gator vid plagernas rand liggande höga husen, reser sig bergen i olika skiftande formationer, skrovliga och branta som Sockertoppen eller mjuka och klädda i frodig grönska såsom Gaveahöjden. Utför bergssluttningar forsar friska bäckar och djungelns virrvarr av träd och växter smyger intill stadens gränser och går mången gång omärkligt över i någon park. Växtligheten är överflödande; den liksom kläder in Rio de Janeiro på alla håll. Gatorna är häpnadsväckande breda avenyer, än smala och krokiga. Husen visar samma förbluffande variation. Ibland ligger en villa från kolonialtiden omgiven av skyskraper, vilkas yttre består av skär eller vit marmor. Men man behöver endast vika några steg från den förbigående, bullrande storstadsgatan för att kunna finna ett gammalt klostrets lugna fridfullhet. På de olika kullarna, vilka omslutas av stadsbebyggelsen, har talrika negerbyar uppstått med allt tänkbart underligt i bosfadväg. Dessa s. k. Favellas består mest av plåtskjul, gjorda av utplattade gamla bensindukar och av hybblen av gamla lädor. Där bor ättlingar till negerslavarna, där fortsätter de sitt afrikanska liv i träsor av obeskrivlig utformning och under säng och glädje dagen och kanske framförallt natten lång. I Rio

finns ingen rasdiskriminering. På gatorna trängs en brokig blandning av svarta, röda, gula, vita och från dem utgångna blandtyper. Alla äro vänliga mot varandra, och en främling hjälps av alla till rätta. Språket vållar inga svårigheter. Brasilianen har ett rikt förråd av gester och talar så att säga med hela kroppen på ett sätt, som ej har sin motsvarighet i någon annan del av världen.

Måltider och livsföring över huvud avviker under dessa breddgrader åtskilligt från vad vi äro vana vid häruppe i Norden. Vanligen stiger man upp tidigt för att tillgodogöra sig morgonens relativa svalka. Arbetet pågår till framemot kl. 12, då en måltid inledes med fruktdrycker av olika slag. Maten, som alltid är riklig, kan bestå av bröd och kall fisk i olja som förrätt, och som huvudrätt serveras exempelvis kokt skinka med melon eller någon annan grönsak — sällan potatis. Efteråt förtäres fyra till fem koppar svart starkt kaffe. Efter denna måltid kommer en viloperiod på några timmar — siestan — och därefter arbete till framemot kl. 5, då kaffe åter förtäres i riklig mängd, vanligen tillsammans med några kakor. På vissa håll förekommer också tedrickning vid denna tid av dagen; men detta betraktas av brasilianen som ett utländskt påfund — nej kaffe skall det vara, och starkt. Först framemot kl. 10 på kvällen serveras åter en måltid, vanligen sammansatt av soppa och fisk eller kött. Skulle man bli bjuden på svarta, kokta bönor, fett fläsk och ris, bör man inte bli förvånad. Denna komposition är nämligen Brasiliens nationalrätt.

Den största fattigdom råder vid sidan av den mest utstuderade lyx. I parken utanför en lyxrestaurang lagar kanske luffaren sin enkla bönvälling i en gammal plåtburk över en öppen eld; och att se en trashank ligga sovande på sockeln till ett monument är ingalunda ovanligt. Spårvagnarna skramlar överfyllda av blandad publik genom gatorna och passeras av lyxbilar, i vars dunkla inre kreolskor av rent portugisiskt blod, med bleka ansikten, som aldrig utsatts för en solstråle, behagfullt vilar emot mjuka kuddar.

Ja, Rio är motsatsernas stad i nästan allt. Dess skönhet var emellertid en upplevelse, som jag aldrig glömmar. Liksom infärdens oförgätliga synintryck kändes överväldigande, lämnade avskedet från staden en vemodig längtan kvar i hjärtat. Jag minns, hur jag stod vid relingen och såg in mot de långa lyktraderna, som speglade sig i vattnet. Jag kände igen den belysta linbanan med sin spårvagnsliknande låda, som förde passagerare upp till Sockertoppen. Jag urskiljde de enorma ljusfloderna från lyxhotellen Urca och Copacabana. Men fartyget lättade ankar och stävade till havs. Ljusen försvann, ett efter ett, i den mörka, tropiska natten. Snart hade Rio de Janeiro sjunkit under synranden, men liksom med en sista hälsning syntes länge den starkt belysta, 35 meter höga Kristusstatyen, 700 meter upp i luften på Corcovadotoppen, välsignande sträcka sina armar ut över världens skönaste stad.

Med hälsning Eder

G. Bergquist.

—//—

RESANDETS RISKER.

Förre brittiske luftfartsinspektören höll för en tid sedan ett föredrag om säkerheten i luften. Efter anförande av en del siffror rörande antalet dödade i samband med flygolyckor sade sig föredragshållaren förgäves ha sökt något statistiskt bevis för vilken form av transport som är den säkraste; allt för många okända eller variabla faktorer spelar in. En doktor W. H. Glanville, chef för vägforskningen i departementet för vetenskaplig och industriell forskning, vågade sig dock på en jämförelse. Han påstod, att en resandes chanser att bli dödad var minst på tåg, dubbelt så stora om han körde bil eller buss, sju gånger större om han flög, trettio gånger större på cykel, och till sist var det rena självmordet eller åttio gånger större möjligheter att avlida om man körde motorcykel. (År 1952 meddelade en engelsk läkartidning, att de första trettionio turerna på motorcykel har statistiskt goda möjligheter att sluta lyckligt, men den fjortonde för till antingen polis-, sjuk- eller bårhus.)

Ur tidn. Gjallarhornet.

Första omgången i årets CV-mästerskap gick 19—20 juni i Västerås, där CVV svarade för arrangemangen. Tävligen omfattade grenarna fotboll, tennis, bordtennis och skytte. Fotbollsmatcherna gick på Ringvallen, tennis spelades på banorna intill FCS och bordtennis på CVV-mässen.

Västeråsarna hade ordnat det trevligt på alla sätt för sina gäster och tävlingsarrangemangen gick väl i lös.

Lördagskvällen fördrev var och en efter eget tycke och smak.

Kontakter knöts mellan tävlingsdeltagare från olika platser under båtutflykter eller besök i Folkets Park.

Tävlingarna

CVV hade, liksom Arboga förra året, tur med vädret. Kanske en aning alltför tropiskt hett, tyckte förstås tennisspelarna, som utkämpade en hård turnering med jämna matcher alltigenom. Banorna var bra och låg vackert i lummig grönska.

Det började med att IFFA slog FF, som vann över CVV. IFFA fick bita i gräset för CVV och CVM svarade för bravaden att klå samtliga. Svetten stänkte om spelarna i detta triangeldrama. En och annan fick värmeblåsor på fötterna. Sund spelade barfota och Cornelius bjöd publiken på extra nöje, då han efter varje game spolade nacken under vattenkranen. Dubbelparen fick utstå den verkliga pårsen, två 3-setsmatcher spelades på söndagen, utan pauser.

En förändring i IFFA:s lag, som givit laget möjlighet att kämpa om 1:a-platsen, borde ha skett, det var man allmänt överens om. Bordtennislaget hade säkert klarat sig bra utan Nisse Peterson, som nu är så pass bra i tennis, att han skulle ha utgjort en värdefull tillgång i tennislaget.

IFFA:s bordtennislag kämpade sig till en andraplacing efter CVM. Här gjorde Stig Hahne en fantommatch mot Pin Olsson, CVM:s bästa spelare, och blev därmed enda matchvinnare mot CVM. IFFA slog ut CVV med 7—0 och vann även över FF med 6—1.

Bordtennislaget hade i Astrid Nystedt tävlingarnas enda kvinnliga deltagare och hon skötte sig som — en hel karl! Hon vann alla sina matcher utom mot CVM, då avgörande set stod 19—19. Vinsten låg alltså även där inom räckhåll, men Astrid fick vika sig för 21—19.

Kontentan av IFFA:s utsvävningar på fotbollsplanen blev vinst över FF, oavgjort mot CVV och förlust mot CVM. Dessutom kunde konstateras att "Brauer var bra". Uttrycket präglades efter en av IFFA:s matcher, då någon efter lagets återkomst frågade hur det gått.

IFFA-grabbar i väntan på fight.

Armarna räcker inte alltid till!

— Det gick bra. Den enda som var bra var jag, svarade Brauer.

Är man rättvis, måste man säga, att hela laget var bra. Man presterade ett spel med många goda individuella insatser, men samspelet var det sämre beställt med. Ingenting att undra på eftersom laget inte spelat en enda match före turneringen. Några matchers samtränning skulle säkert ha gjort underverk.

I sin andra match fick IFFA stryk med 1—0, men med litet tur kunde IFFA lika gärna haft segern som CVM. Fem skott i trävirket svarade IFFA för. Påföljande match blev vinst med 5—0 över FF!

CVM fotbollslag var dock utan gensägelse turneringens bästa lag och var väl värd segern.

Skyttet gav IFFA dess enda förstaplacing och även om det var ytterst jämnt i samtliga klasser hade man dock på känn, att segern skulle hamna där den gjorde. Det var endast i klass III och IV som IFFA hade svårt att hänga med och här gick klasserna till I. Andersson, CVM, samt Myhraeus, FF. Övriga klassvinnare var: H. Andersson, G. Neuman, B. Karlsson.

Pistolskyttarna har visat goda taktiker på tränings-skjutningen, men i turneringen gick det sämre. Här var det CVM- och CVV-skyttarna, som kämpade om tätplaceringarna. Dessa delades på så sätt att CVM tog hand om de tre förstaplacingarna med CVV på 4,5 och 6 plats. Först på sjunde plats kom IFFA:s Thure Nyrén. Grenen är dock ny för IFFA:s del och det blir väl flera tävlingar!

Prisutdelningen

Efter tävlingarnas slut på söndagen samlades deltagarna vid Hässlö, där visning av CVV-filialen förekom. Man åkte sedan tillbaka till CVV-mäss, där samkväm med prisutdelning vidtog.

Ing. Knut Keijser utdelade praktiska individuella priser till respektive lagledare, som sedan i sin tur delade ut priserna till dem i laget, som han ansåg bäst. Astrid Nystedt fick pris för god prestation och hon hyllades också med ett leve i sin egenskap av tävlingens enda kvinnliga deltagare. CVV IF:s ordf. ing. Keijser tackade tävlingsdeltagarna för god insats och uttalade sin glädje över att tävlingarna gått väl i lös. Han framhöll, att resultatet inte var huvudsaken, utan att samvaron var minst lika viktig.

R. Strindler, IFFA, tackade på gästernas vägnar för goda arrangemang och hoppades på fortsatt gott samarbete.

Turneringen, som gav CVM tre grensegrar, var därmed avslutad och nu trimmas de olika lagen i allm.-idrott, schack och bridge inför avslutningstävlingarna i Stockholm, som preliminärt fastställts till den 11—12 september. Då gäller det, vem skall få inteckning i souschefens vandringspris. IFFA försvarar som bekant den första inteckningen i vandringspriset.

Wim.

Poängplockare?

Tre av de deltagande fotbollslagen.
Uppifrån: FF:s IF, IFFA, CVM IF.

Hemvärnets förtjänstmedalj i guld har med konungens bemyndigande av hemvärnets centrala förtroendenumnd tilldelats driftvärnsledaren vid CVA, Bertil Blomquist. Medaljen överlämnades till Blomquist på svenska flaggans dag av styresman Otto Dahlin.

— Blomquist har varit ledare för CVA driftvärn sedan 5 år tillbaka, han har också varit den, som under min ledning organiserat driftvärnet här, säger major Remahl, chef för Flygvapnets driftvärn, vid ett besök på CVA.

— Men det är inte därför, han har fått medaljen, förklarar major Remahl, utan det är därför, att han skött sig så bra. Blomquist har lett övningarna på ett förtjänstfullt sätt och med egna initiativ, som visar att han förstått vad driftvärnet är avsett till — verkstadens skydd under krig.

Han har ordnat samövningar med ortens hemvärn och rent militära förband, sådana övningar som stimulerar intresset. Vid uttagningstävlingar till rikshemvärnschefens tävlingar har Blomquist fått fram goda lag — ett belägg för att truppens utbildning varit god. Såväl befälsföring som truppens uppförande har varit bra.

Han har ett kamratligt och bra handlag med folket. Samarbetet uppåt såväl med mig som med driftvärnschefen har varit mycket gott. Blomquist har med styresmannens medgivande ordnat utmärkt med utrustningens förvaring. Man kan säga, att han är en föregångsman för hela driftvärnet. Han är dessutom inte bara snäll och medgörlig utan också en gosse med krut i, speciellt när det gäller att skaffa utrustning. Han är bestämd i sin uppfattning och ger inte efter utan överbevisning.

Så står han på sig i både tävlingar och på annat sätt, avslutar major Remahl, själv en kraftkarl och den raka vägens man, som säkert inte övervärderar sina medhjälpare.

Flygdir. Otto Dahlin utdelar förtjänsttecknet.

Resultat från CV-mästerskapen i Västerås

STALLNINGEN I LAGTÄVLINGEN EFTER TÄVLINGARNA.

1. CVM	18 p.	3. CVV	8 p.
2. IFFA	12 „	4. FF	6 „

SLUTSTÄLLNING I LAGTÄVLINGEN I BORDTENNIS

Lag	Lagpoäng	Matcher:		Poäng i tävl. om vpr-pr
		vunna	förlorade	
CVM	3	18	3	5
IFFA	2	14	7	3
FF	1	9	12	2
CVV	0	1	20	1

PROTOKOLL ÖVER RESULTATEN I FOTBOLL

Matchresultat			
IFFA—CVV	0—0	CVM—IFFA	1—0
FF—CVM	0—2	FF—IFFA	0—5
CVV—FF	2—0	CVV—CVM	0—3

Tabell

Lag	Sp	V	Oa	F	Mål	Lag poäng	Poäng i tävl. om vandr.-pr
CVM	3	3	—	—	6—0	6	5
IFFA	3	1	1	1	5—1	3	3
CVV	3	1	1	1	2—3	3	2
FF	3	—	—	3	0—9	0	1

SLUTSTÄLLNING I LAGTÄVLINGEN I TENNIS

Lag	Lagpoäng	Matcher:		Set v f	Poäng i tävl. om vpr-pr
		vunna	förl.		
CVM	3	7	2	5	5
CVV	1	4	5	9 11	3
FF	1	4	5	8 12	2
IFFA	1	3	6		1

RESULTAT ÖVER MÄSTERSKAPSTÄVLINGEN Å GEVÄR.

1. W. Gullberg	181 p.	4. G. Tallquist	173 p.
2. W. Lundborg	181 „	5. F. Södergren	166 „
3. J. Andersson	178 „		

LAGTÄVLINGEN I GEVÄRSSKYTTE.

Lag	Lagpoäng	Poäng i tävl. om vandr.-priset	
		635 poäng	5
1. IFFA	635	„	3
2. CVM	626	„	2
3. CVV	615	„	1
4. FF	454	„	

RESULTAT ÖVER TÄVLINGARNA Å GEVÄR

Klass I	
1. H. Andersson, IFFA	79 p.
2. O. Malmkvist, CVM	77 „
3. L. Peterzén, IFFA	75 „
4. K. E. Cleveborn, CVM	71 „
5. L. Ingvaldson, CVV	70 „
6. Fougstedt, FF	64 „
7. K. A. Nordström, CVV	63 „
8. L. Stav, CVM	63 „
9. Nyberg, FF	44 „
10. Fors, FF	27 „

Klass II	
1. G. Neuman, IFFA	77 p.
2. H. Skoglund, CVV	74 „
3. G. Sandkvist, CVV	72 „
4. H. Jacobsson, CVM	72 „
5. H. Kardell, CVM	71 „
6. J. Westerlund, IFFA	69 „
7. Evert, FF	69 „
8. Bergström, FF	49 „

Klass III

1. I. Andersson, CVM	72 p.
2. Flink, FF	66 „
3. J. Sjöstrand, CVV	63 „
4. S. Sonneryd, CVM	61 „
5. K. G. Sund, IFFA	56 „
6. Källgren, FF	43 „
7. Karlsson, FF	19 „

Klass IV

1. Myhraeus, FF	73 p.
2. O. Stenberg, CVV	68 „
3. F. Södergren, CVV	65 „
4. J. Törngren, CVV	64 „
5. B. Linné, CVM	60 „

Klass V

1. B. Karlsson, IFFA	77 p.
2. W. Gullberg, CVV	76 „
3. J. Andersson, CVM	75 „
4. W. Lundborg, IFFA	75 „
5. N. Axelsson, IFFA	71 „
6. G. Tallqvist, IFFA	71 „
7. G. Karlsson, CVM	64 „
8. T. Nyrén, IFFA	63 „
9. H. Käberg, IFFA	62 „

SCHACK

Från svenska mästerskapen i schack som gått av stapeln i Ramlösa har följande parti hämtats.

Sasom vit spelar Trollhättans Ake Boman och svarta pjäserna föres av Gösta Wellbäck, Eskilstuna Schack-sällskap och IFFA.

Vit	Svart	Vit	Svart
1. e 4	e 6	24. D d 3	T x Tc1
2. d 4	d 5	25. T xTc1	T c 8
3. e 5	c 6	26. T e 1	S e 7
4. c 3	S c 6	27. g 4	S c 6
5. S f 3	Sge7	28. 9 5	L d 8
6. L d 3	S g 6	29. h 4	L c 7
7. 0 — 0	D b 6	30. D e 3	T e 8
8. a 3	c x d 4	31. S xe5 †	L xSe5
9. c x d 4	L d 7	32. L x Le5	S e 7
10. L c 2	Ta h 8	33. L g 3	S f 5
11. S c 3	L e 7	34. D f 3	D c 6
12. S a 4	D c 7	35. D f 4	D c 4
13. L d 3	0 — 0	36. T c 1	D x d4
14. L e 3	f 5	37. T c 7 †	T e 7
15. e x f5 p	Lx f6	38. T x Te7	K x Te7
16. L x S g6	h x 96	39. D c 7 †	K f 8
17. Ta c1	b 6	40. D x a7	D xb2
18. S c 3	D b 8	41. D d 7	D bl †
19. D d 3	K f 7	42. K h 2	D e 4
20. g 3	S c 7	43. D d 8 †	K f 7
21. S b 5	S f 5	44. D x b6	S x h4
22. L f 4	L x b5	45. D d 8 ? ?	D g 2 matt
23. Dx b5	D b 7		

och en värdefull poäng för Wellbäck.

RESULTAT ÖVER TÄVLINGARNA Å PISTOL.

1. Sivert Karlsson, CVM	165 p.
2. Hugo Wistedt, CVM	161 „
3. Hans Pählman, CVM	160 „
4. Olle Johansson, CVV	149 „
5. Lars Ingvaldson, CVV	139 „
6. Herman Skoglund, CVV	138 „
7. Thure Nyrén, IFFA	136 „
8. Malte Svensson, CVV	129 „
9. Manne Andersson, IFFA	120 „
10. Gunnar Neuman, IFFA	118 „
11. G. Leksell, IFFA	116 „
12. K. E. Svensson, CVM	96 „
13. Curt Holmberg, IFFA	87 „
14. Hans Wester, CVM	75 „
16. Gösta Holmberg, CVV	66 „

Lagtävling

CVM	657 p.
CVV	621 „
IFFA	577 „

Tiden går ...

Tiden går och åren rullar, fortare och fortare mot förr. Rätt vad det är har vi ålderdomen inpå oss. När den kom vet vi inte.

Men vi vet att mycket blivit så annorlunda. Uppförsbacken är brantare och vart trappsteg högre. Folk talar så lågmält och bokstäverna har krympt ihop, fast det är samma bok som förr. Så kan det bli när ålderdomen gläntar på dörren.

"I gravar ligga mina vänner fångna." Man är ensam — mer och mer, allteftersom vännerna kallas undan.

Även gammalt folk har vänner. Men den nya vänskapen är annorlunda mot vad det var i ungdomen. Ingenting att döma om. Det är bara så och måste så vara.

Det är vi själva som blir så annorlunda och därför blir backarna branta och bokstäverna små.

Vi ska inte avundas de unga. Nu har de sin tid liksom vi hade vår. De gamla i vår ungdom. Tänkte vi så mycket på dem?

Det som går att räta till skall ej förbli krokigt. Men tid som varit och år som flytt kan ingen makt hämta åter. Mycket som är annorlunda måste så bli, vad vi än tycker. Vi får göra det bästa möjliga av vad som är.

Jag begagnar käpp och glasögon, har fått hjälp av tandläkarn och kan inte höra höga toner såsom t. ex. syrsans spel. Det var annorlunda förr. —

Allt blir annorlunda. Tänk på skoltidens utanläxor i psalmbok och katekes. De heliga ordens ljus dämpades. Men att nu otvungen läsa ord och verser är enbart roligt. Orden får glans och blir som käpp och stav — till hjärtats stöd och trygghet.

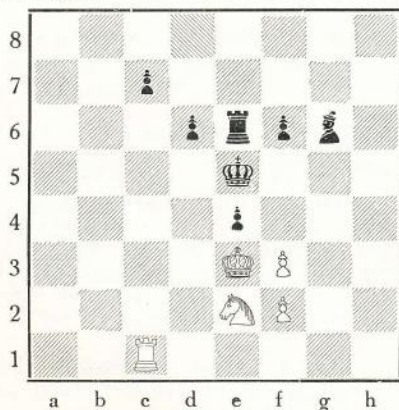
Milda ord och talesätt hjälper oss mot bitterhetens plåga.

För många är ålderdomen ett lidande. Ohälsa, fattig-

Årets SM-turneringar i schack bjöd på sensationer på löpande band ända in i det sista. Efter de ordinarie rondernas slut i landslagsklassen stod två relativt okända storheter inom svenskt schack, B. Hörberg, Stockholm, och Royal Goode, Kristinehamn, som gruppsegrare. Hade någon i förväg kommit på idén att tippa dessa bägge spelare som vinnare, hade vederbörande säkerligen betecknats som mogen för vård, men de bägge ambitiösa spelarna, av vilka Hörberg debuterade i landslagsklassen, stred starkt från början till slut och var värda framgången. Gösta Wellbäck, Eskilstuna, debuterade i klass I och klarade stipulationspoängen och Kungsörs unge Vidar Andersson, som bär-gade 6 poäng, skötte sig också fint.

PROBLEM.

Följande ställning uppkom vid en turnering i Moskva för 100 år sedan:

Vit: Kakowic:

Svart: Nemowic:

Vit drar och vinner.

Lösningar insändes till schacksektionen, IFFA.

Spinnsidan

har ordet

Semester på landet — det låter underbart, men bakom de orden döljer sig små triviala problem, mat till exempel. Korv på längden och på tvären, kokt och stekt, det brukar vara stommen. Här är i alla fall ett förslag på en middag, som förenar alla goda egenskaper. Den är god, den är lättlagad, den behöver inte lagas i större mängd än den kan ätas upp genast och sist men inte minst viktigt, den kan lagas av nästan vilket slags kött som helst.

Viltstuvning: 3 hg. oxkött skäres i tärningar, brynes och kryddas, litet mjöl strös över, buljong eller vatten (samt mjölk) spädes på. Köttet får puttra tills det blir mörkt, då tillsättes tomatås, eller färska tomater, och massor av persilja.

Om konsten att skriva

Ni har kanske märkt, att svenskan mjukats upp i våra brev. Nu står det t. ex. utgörs i stället för utgöras, berörs i stället för beröras och så vidare. Att stilen i officiella handlingar behöver mjukas upp är vi alla överens om, men att blanda in talspråk är nog litet för tidigt. Det finns så mycket annat som först bör bort. Vad sparar statsverket i arbetstid och tydlighet genom att låta en maskinskriverska skriva best, skr, m a o i stället för beställning, skrivelse, med andra ord, men låta samma maskinskriverska skriva beträffande, angående och rörande i stället för om och över? Ingenting, och dessutom har hon åstadkommit ett fullt och löjeväckande brev.

Men för att övergå till något roligare. Kan ni se "felen" i nedanstående meningar. Exemplet är hämtade ur professor Wellanders bok Riktig svenska.

1. Geografien utgör ett missgynnadt ämne i skolan.
2. Han gjorde gällande den uppfattningen, att det hela berodde på ett misstag.
3. Han står på den ståndpunkten, att bron är onödig.
4. De ha ännu ej tagit ståndpunkt till frågan, om de skola hyra våningen.
5. I så fall komma kostnaderna att gestalta sig lägre.
6. I City går det fortare att förflytta sig gående än att använda sig av bussarna.
7. Advokaten framställde till svaranden förfrågan, huruvida han vore nykterist.
8. Biskopen var på grund av sjukdom förhindrad närvara.
9. Plexiglaset är betydligt mindre hårt i förhållande till vanligt glas.

Här är de rätta orden. Har ni klarat alla nio meningarna är ni ett strålände undantag. Har ni klarat en eller två bör ni nog läsa era koncept minst ett par gånger extra, innan ni lämnar dem för utskrift.

1. Geografien är ett ...
2. Han påstod, att ...
3. Han anser, att ...
4. De ha ännu ej bestämt, om ...
5. ... kostnaderna att bli lägre.
6. ... fortare att gå än att åka buss.
7. Advokaten frågade svaranden, om han var nykterist.
8. Biskopen var av sjukdom förhindrad närvara.
9. ... hårt än vanligt glas.

Skrivbiträde.

dom och ensamhet är mörka moln. Det blir så annorlunda mot under hälsans dagar, då man hade händerna fulla av arbete.

Tänk, att visa någon en liten vänlighet, att tända ett ljus och bli till uppmuntran. Det blir så annorlunda när du gärna vill hjälpa och ställa till rätta.

Farbror Frans.

Bilden här ovan har vi hittat i "Skånegripen", tidskrift för Skåne—Malmö Försäkring, i samband med en artikel "Mopeddags". Där påpekas bl. a. att mopedisten visserligen inte är skyldig att ha trafikförsäkring, men detta fritar honom inte från ansvar för följderna av eventuella trafikolyckor. Man får också veta att mopedtjuvarna grasserar vilt. Den yngsta mopedtjuven i Sverige togs i Stockholm och var bara 8 år gammal.

Utän att på något sätt göra reklam för försäkringar, vill vi dock framhålla, att allt kan ju hända om man olyckligtvis i trafikvimmel skulle möta en mopedist av ovan utbildade format och utseende. I så fall räckte det väl knappast med trafik- och stödförsäkring, man borde nog också teckna brandförsäkring!

—//—

Kommentarer till ett besök.

En busslast besökare hade lastats av innanför CFA-grindarna.

Man stod och småpratade i spridda grupper i väntan på dir. Nyberg. Denne anlände och så stegade ledaren för gruppen fram till dir. Nyberg och frågade i militärisk ton:

- Var ska jag ställa upp dom någonstans?
- Ja, svarade dir. Nyberg lugnt som vanligt, dom står väl bra där dom står!

Ett par CFA-are betraktade besökarna nyfiket och så yttrade en av dem:

- Var ska dom där börja?
- Jo, dom ska, blev svaret, börja på planeringen och förmodligen ska dom på "Stockholmsgruppen".

—//—

Gamla äkta makarna Per och Emma i Fellingsbro hade lämnat jordbruket och överlätit gården till sonen. Men de hade upprättat ett s. k. undantagskontrakt, där de gamla tillförsäkrat sig vissa naturaförmåner under sin återstående livstid. Bland annat skulle de ha två svin om året. Men, stod det i kontraktet, när en av oss dör, bortfaller det ena svinet.

Idrotten

vid CFA under lunchtid har efter vinterns idoga bridge-spelande tagit fart genom en av repr. från IFFA organiserad femkampserie. De olika grenarna av femkampen har bestått av pilkastning, varpa, badminton, kulstötning och golf. För damerna hade kulan utbytt mot slungboll. En hel del goda resultat uppnåddes och alla gick in med liv och lust för tävlingen.

En serie mellan olika avd. har nyligen slutförts och krönts med en fest å Kungsudden i Kungsör, där deltagarna roade sig av hjärtans lust. Som ett inslag hade uppträdande ordnats med 4 fiolspelande flickor, som spelade såväl underhållningsmusik som dansmusik.

En ny form av tävling i vilken alla som så önska kan delta har nu påbörjats. Tävlingen kommer att följa "stege"-systemet, d. v. s. varje deltagare har ett kort som är pinnen i en stege. Det gäller här för var och en att försöka klättra så högt på stegen som möjligt.

Gårdsplanen på CFA har nu för tiden antagit ett helt annat utseende mot tidigare. Det är nu en livaktighet utan like. På varje del av gården försiggår en eller annan gren av idrott, till frömma för såväl deltagare som åskådare.

K. H.

—//—

"BERGTROLLET"

är en kuriositet från Mindanao på Filippinerna och är en s. k. tarsier (*Tarsius carbonarius*), en avlägsen släkting till aporna. De stora, stirrande, klotrunda ögonen som sitter nästan orörliga i sina hålor — ger "bergtrollet", som infödingarna kallar honom, ett ondskefullt utseende. "Trollet" mäter ungefär 5 tum i längd men har en svans som är dubbelt så lång. Lever på insekter som det fångar hoppande från gren till gren.

—//—

Gustafsson (Volvo) skulle på tjänsteresa till Västerås. Dagen före diskuterades resan med ing. Seffer.

- Jo, det blir 6,30 då, avslutade denne.
- Nej, 8,30, svarade Gustafsson snabbt och bestämt.
- Nja, 6,30 måste det bli, tyckte ing. Seffer och såg en aning fundersam ut.

Men Gustafsson var lika bestämd.

- Nej, 8,30 kostar det, kom det nu.

Ett förlösande skratt klarade situationen.

Ing. Seffer talade om tiden och Gustafsson pengar.

(Fortsättning fr. sid. 7)

man kommer så nära naturen och människorna i de främmande länderna.

Båt — ja, det är i första hand resan till England, till Finland eller ner till Tysklands nordkust. Över de stora haven reser vi också förstås, på kryssningar och när det annars passar.

I år har bilarna blivit billigare och registreringskurvan för nya "dollargrin" och "francefnitter" har rakat i höjden. Det märks i tullarna; bilköerna i semestrarnas rusningstid blir ovanligt långa. Norrlänningen tar dock inte gärna bilen med sig över dåliga svenska vägar för att nå gränsen. Men skåningarna och turisterna från syd- och mellansverige reser i år ut i bil mer än någonsin. Att få färdas utan resplan dag för dag som det faller sig — det är det som lockar.

Som sagt, variation i resor och resmål saknas inte i sommar. Att resa är inte längre någonting förbehållet en viss grupp i samhället. Nej, vi reser litet till mans antingen vi är direktörer, kontorsfröknar eller grovarbetare. Treveckorssemestrarna har inneburit en liten revolution och allt fler blir "revolutionärer — resenärer" — ty att resa är att leva rikt.

Hur tvättar man smutsiga händer?

Svaret härpå kan bli — det beror på. Vill man att verkstadsmutsen skall komma tillbaka några timmar efter sen man tvättar sig, då ska man göra, som många gör flera gånger om dan, tvättar sig direkt i hett vatten, troende att dom då snabbt och effektivt blir rena. Är man riktigt smutsig av t. ex. olja och sot kommer man otvivelaktigt att gnida in det mesta av den av tvålmedlet upplösta smutsen i de av varmvattnet öppnade hudporerna. Det är den smutsen som senare kommer fram antingen i dansens hetta eller om man sitter på en varm bio och håller den tillbedda i hand.

Vill man däremot lämna den mesta smutsen kvar i tvättställets avlopp, då ska man akta sig för varmvattnet i början. Skölj händerna i kallt vatten och tvätta sedan med tvålmedlet tills den mesta smutsen är borta, utslutande i kallt vatten. Därigenom stängs porerna och hindrar sålunda den lösta smutsen att tränga in i huden. Först därefter kan man, om så behövs, fortsätta tvättningen i varmare vatten. Tillämpar man denna metod kan man med större säkerhet lägga sin arm om "brudens" vita sommarklänning utan att lämna några handavtryck under hennes högra skuldra.

Det finns många andra metoder som tillämpas på våra tvättplatser, inga undantagna. Man ser det så snart en ren handduk hängts upp. I stället för att låta smutsen rinna med avloppsvattnet så tycker en del om att klistra fast den på den vita handduken, antagligen därför att deras estetiska sinne är mera inställt på kontrastverkan och detta så ensidigt att svart-vitt är det mest förhärskande. Människor med sådan smak kan näppeligen ha något till övers av hänsyn till nästan, erkannerligen sina kamrater som också skulle tycka om att någon gång få använda en någorlunda ren handduk.

Låt oss sluta dessa smutsdrypande rader med en stilla önskan om ett renare leverne både vad gäller danspartners vita dräkt som den gemensamma handduken på jobbet.

Tvättsnoken.

—//—

Beträffande mjölkhygien

Du som köper flaskmjölk på jobbet! Var bussig använd ej flaskan till askkopp och stoppa ej heller ner den använda kapsylen i flaskan sedan Du druckit ur mjölken. En förorenad tomflaska är svår att få ren. Mejeriets resurser tillåter ej att förvandla begagnade askkoppar till hygieniska mjölkkärl.

Låt ej heller tömd mjölkflaska bli stående till dagen efter utan att först skölja ur den med kallt vatten. Surnade mjölkrester äro också svåra att få bort.

Hjälps vi alla åt att skona flaskorna från föroreningar kan vi också räkna med bättre och mera hygienisk mjölkdistribution.

Mjölksnoken

Semestra på Karmansbo i vacker bergslagsnatur

Genom vänligt tillmötesgående från Köpings Mekaniska Verkstad har personal vid CFA och CVA möjlighet att utnyttja företagets semesterhem. Man räknar med att beläggningen blir mindre under tiden före och efter företagets semester. Den tid, som nu är aktuell för CFA-CVA:s del, är 1/8—15/8.

Semesterhemmet är beläget i bergslagen 28 km norrut från Köping i underbart vacker bergslagsnatur med skog och invid sjön Ådern. Anläggningen består av huvudbyggnad och 2 flygelbyggnader. Den renoverades och moderniserades av oss, så att den nu uppfyller alla anspråk på komfort och bekvämlighet. Semesterhemmet inrymmer matsalar, sällskapsrum och ett 30-tal gästrum med tillgång till rinnande varmt och kallt vatten, W. C., duschar m. m. En del gästrum äro så stora, att de kunna inrymma familj med upp till 4 barn. Gästerna medföra sänglinne och handdukar och få städa rummen själva. 3 måltider per dag serveras genom självservering. I övrigt finnas spel och anordningar för gästernas trivsel.

Följande priser tillämpas för personer, vilka ej är anställda vid Köpings Mekaniska Verkstad.

Personer födda 1939 eller tidigare:	9: — kr.
„ „ 1940—44:	7: — „
„ „ 1945—49:	4: 50 „
„ „ 1950—52:	2: — „
„ „ 1953 eller senare	Avgiftsfritt.

Anmälningblanketter finns på personalkontoren vid CFA och CVA.

—//—

Skulle hon?

En grupp skolbarn som besökte en zoologisk trädgård fann till sin stora besvikelse att apburen var avfolkad. — Var är aporna? frågade barnens lärarinna en av djurskötarna.

— Dom håller till inne i huset, svarade mannen. Dom är i parningstagen, se.

— Så synd, sade fröken. Efter ett ögonblicks funderrande fortsatte hon: — Barnen blir så ledsna om de inte få se apor. Om man kastar in några nötter, tror ni aporna skulle komma ut då?

— Vet inte, svarade skötaren lakoniskt. Skulle fröken?

—//—

Bilparaden på CVA:s parkeringsplats synas. En dag upptäcks en nykomling, en Lloyd.

Kommenterades sålunda:

— Finns det trampor i den där, männstro?

SOLFÖRMÖRKELSE

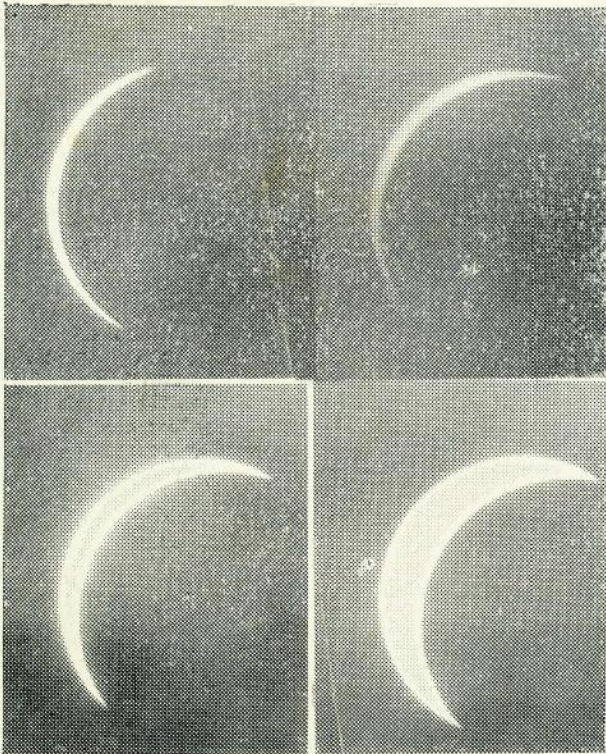

Foto: John Wirselius

Bländare: 1:100

Brännvidd: 1000 mm

Tid: 1/500 sek.

Film: Ilford FP3

Framkallare: Promicrol

Framkallningstid: 45 min.

Plåtverkstaden stod villigt till tjänst solförmörkelse-dagen med leverans av sotade glas.

Villigheten kanske inte var så mycket att undra över. "Glasen" var nämligen sotade plåtbitar!

Arbetarskyddskonferens i Arboga

Fredagen den 9 juli var det CVA tur att ta emot den årligen återkommande skyddsombudskonferensen, vari deltar personalorganisationernas representanter i skyddskommittéerna vid CVM, CVV, CFA och CVA. Även Flygförvaltningen var representerad genom ing T. Throssne.

De 25 deltagarna samlades kl. 09.00 kring ett för ändamålet hopsatt konferensbord i mässens gröna kafé där Styresmannen hälsade välkommen. Förhandlingarna, under ordförandeskap av övering Högfeldt, inleddes med rapporter från de olika CV om mera bemärkta olycksfall och de åtgärder man vidtagit i förebyggande syfte. Vare sig tid eller utrymme medger här någon utförligare redogörelse utan jag får inskränka mig till att nämna, att man dessbättre under det sista året varit förskonade från några verkligt svåra olycksfall på de olika arbetsplatserna. CVM hade emellertid tillbud till ögonskada vid motortvättning, där vederbörande genom underlåtenhet att använda skyddsglasögon fick tristänk i ögonen trots att man tidigare på samma arbetsplats haft en liknande olycka som medförde blindhet.

Vidare behandlades förberedelser till en av arbetsmarknadens parter planerad arbetarskyddskampanj

under instundande höst, vari de centrala flygverkstäderna beräknas kunna delta.

Efter lunchuppehåll vidtog rundvandring inom CVA och CFA, varefter förhandlingarna fortsatte och avslutades med en kaffepaus, där Styresmannen uttalade sin stora tillfredsställelse med den utveckling som skyddstjänsten tagit och de goda resultat, som också vunnits i detta arbete. I sitt tack till deltagarna uttryckte han en förhoppning om att det goda samarbetet, som nu råder, allt framgent måtte bestå, till gagn för både individen och samhället.

Efter kaffet togs avsked från CVA och deltagarna samlades kl. 15.15 vid Arboga Mekaniska Verkstad, som varit tillmötesgående att trots att man låg i startgrupparna för den stundande semestern ordna en visning av verkstaden. Intresset bland deltagarna var stort, då man här fick se en industri, som väsentligt skiljer sig från våra egna verkstäder.

Dagen avslutades med gemensam middag på Stads-källaren, där gästernas tack för en givande och intressant dag framfördes av för CVM ing Ulvenäs, CVV ing Sjöholm samt för maten av övering Högfeldt.

Lhl

Motorcyklister!

Glöm inte störhjälmen för både Dej och "spättan". Det är bra att ha något att sätta mössan på i höst!

Bergtrollets läsare

tillönskas en trevlig semester!